

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobců: **a) K. S. G., b) K. N. G.**, zákonnou zástupkyní žalobkyní a), oba právně zastoupeni Mgr. Nikolou Runštukovou, advokátkou se sídlem Bohuslava Martinů 1038, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 8. 2022, č. j. OAM-50/ZA-P07-HA10-2022, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, ze dne 5. 5. 2023, č. j. 29 Az 6/2022 - 74,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobců Mgr. Nikole Runštukové **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **12 730 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. Náklady právního zastoupení žalobců nese stát.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadli žalobci v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 8. 2022. Tímto rozhodnutím nebyla žalobcům

udělena mezinárodní ochrana podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Při posouzení věci vycházel krajský soud z následujícího skutkového stavu. Žalobkyně přicestovala do České republiky dne 26. 3. 2019 na zaměstnaneckou kartu, v průběhu roku 2021 však skončila její platnost. Dne 13. 1. 2022 požádala jménem svým a svého čerstvě narozeného syna o udělení mezinárodní ochrany. Naposledy byla zaměstnána v červenci roku 2021, poté si už nebyla schopna najít jiné zaměstnání, případně do něj nemohla nastoupit, neboť byla těhotná. Nemohla se rovněž vrátit do vlasti, protože na cestu neměla peníze. O mezinárodní ochranu požádala, aby zde ona ani její syn nepobývali bez dokladů a také proto, že je zde lepší zdravotnictví, měla by zde lepší život a mohla by podporovat rodinu. Na Filipínách má příbuzné – sestru a rodiče, ze strany státu by se jí však nedostalo žádné pomoci. Navíc by se tam na ni dívali jako na „špatnou ženu“, neboť otec jejího dítěte je ženatý a má na Filipínách svoji rodinu. Jinak žalobkyně ve vlasti žádné problémy neměla.

[3] Na základě uvedených skutečností dospěl krajský soud k závěru, že podmínky pro udělení mezinárodní ochrany nejsou v případě žalobkyně splněny. K její námitce, že správní orgán pochybil, pokud jí v rámci pohovoru nepoložil doplňující otázky ohledně jejího statusu svobodné matky, jež má dítě se ženatým mužem, pak krajský soud uvedl, že tuto otázku žalobkyně akcentovala až v žalobě, kde poprvé tvrdila, že by s ní bylo ve vlasti nelidsky zacházeno a že by jí ze strany manželky otce jejího dítěte hrozila žaloba, která může vést k trestu odnětí svobody. Krajský soud tak měl za to, že žalovaný svým povinností dostal, pohovor, který se žalobkyní provedl, byl dostatečně podrobný a žalobkyně v něm dostala adekvátní prostor k tomu, aby uvedla všechny relevantní skutečnosti pro posouzení její žádosti. Není tedy chybou žalovaného, že mu žalobkyně svoje obavy z trestního stíhání, které jí údajně po návratu na Filipíny hrozí, nesdělila. Jeho postup proto vyhodnotil jako zákonný.

[4] K námitce samotné pak krajský soud odkázal především na Zprávu o zemi původu zpracovanou organizací European Asylum Support Office dne 6. 3. 2020 (dále jen Zpráva EASO). Z této zprávy vyplývá, že na Filipínách je sice cizoložství trestné a hrozí za něj až šestiletý trest odnětí svobody, trestní stíhání se však nezačíná, pokud manželka či manžel nepodají stížnost. Zákon postihující cizoložství je vymáhán jen zřídka, například za rok 2016 neexistuje doklad o žádném odsouzení. Mimomanželské vztahy jsou na Filipínách široce rozšířené, byť je většina Filipínců považuje za nesprávné. Mimo manželství se také rodí velké množství dětí, například v roce 2017 to bylo 53 % dětí. Soud proto nepovažoval za přiměřeně pravděpodobné, že by žalobci po návratu na Filipíny čelili pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, respektive že by jim hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. K důkaznímu standardu „*přiměřené pravděpodobnosti*“ užívanému při posuzování obav z pronásledování a k testu „*reálného nebezpečí*“ aplikovanému při posuzování možného udělení doplňkové ochrany odkázal krajský soud na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82. Z uvedených důvodů vyhodnotil rozhodnutí žalovaného jako zákonné.

[5] Kasační stížnost podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Podle jejich názoru krajský soud nesprávně posoudil otázku míry

reálného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu, která hrozí oběma stěžovatelům v důsledku skutečnosti, že má stěžovatelka dítě s ženatým mužem. Jak bylo uvedeno v napadeném rozsudku, na Filipínách je možné trestně postihnout ženu, která měla nemanželský styk s ženatým mužem trestem odnětí svobody až na šest let. Pokud by se tak stalo, došlo by k zásahu do práva na osobní a rodinný život stěžovatelů ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť nezletilý stěžovatel by se ocitl bezprizorní, pokud by byla jeho matka odsouzena. V souvislosti s tím poukázali stěžovatelé na Informaci australské vlády ze dne 23. 8. 2021- Zprávy o zemi Ministerstva zahraničních věcí a obchodu (DFAT) a dále na Informaci OAMP ze dne 12. 1. 2022 k bezpečnosti a politické situaci v zemi Filipíny.

[6] Stěžovatelé mají rovněž za to, že žalovaný pochybil při zjišťování skutkového stavu, pokud nezaměřil svůj pohovor ke stěžovatelkou tvrzeným důvodům pro udělení mezinárodní ochrany. Tyto důvody (obavy svobodné matky, jež má dítě s ženatým Filipíncem) následně v odůvodnění rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany označil jako účelové. Takový postup správního orgánu vyvolává dojem, že si byl žalovaný vědom relevantnosti těchto informací a žádné doplňující dotazy tímto směrem nepokládal záměrně. Přestože krajský soud během jednání stěžovatelku sám vyslechl a dále provedl důkaz týkající se možného postihu žen, které měly poměr s ženatým mužem, závěry z toho plynoucí nesprávně vyhodnotil. K tomu stěžovatelé dodali, že informace o cizoložství obsažené ve Zprávě EASO nejsou aktuální, jelikož se vztahují k roku 2016.

[7] Přijatelnost kasační stížnosti pak stěžovatelé spatřují v nutnosti vyslovit se k právní otázce, zda za situace, kdy jedním z žadatelů o udělení mezinárodní ochrany je nezletilé dítě, je použitelný totožný test míry reálného nebezpečí jako v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82 k vyhodnocení nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, a to v kontextu mezinárodních závazků České republiky vyplývajících zejména z čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

[8] S ohledem na výše uvedené pak stěžovatelé navrhli, aby byl zrušen jak napadený rozsudek, tak i rozhodnutí žalovaného a věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

[9] Ve vyjádření ke kasační stížnosti poukázal žalovaný na odůvodnění svého rozhodnutí a vyslovil souhlas se závěry napadeného rozsudku. Navrhl, aby byla kasační stížnost odmítnuta pro nepřijatelnost.

[10] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k vypořádání uplatněných námitek, musel posoudit otázku přijatelnosti kasační stížnosti.

[11] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[12] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 „[p]řesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce –

pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“

[13] V projednávané věci spatřují stěžovatelé přijatelnost své kasační stížnosti v nutnosti posoudit právní otázku definovanou v odstavci 7. Nejvyšší správní soud považuje v tomto směru situaci za hraniční, neboť z kasační stížnosti není zcela zřejmé, proč by dosavadní, krajským soudem citovaná, judikatura Nejvyššího správního soudu na věc neměla dopadat, nakonec se však z důvodu právní jistoty účastníků přiklonil k meritornímu přezkumu. K podstatě věci pak uvádí následující.

[14] Ve zmiňovaném rozsudku ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82 se Nejvyšší správní soud zabýval při výkladu § 12 a § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu mimo jiného i výkladem pojmů „*přiměřená pravděpodobnost*“ a „*reálné nebezpečí*“.

[15] „*Přiměřená pravděpodobnost*“ nežádoucího důsledku návratu do země původu (v podobě pronásledování) je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných nikoli ojedinělý. Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane, tím méně to pak znamená, že v případě návratu do země původu musí být nástup nežádoucího důsledku prakticky jistý. Podstatné je to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným. Nejvyšší správní soud při formulování podmínek, za nichž je naplněn pojem „*přiměřené pravděpodobnosti*“ hrozby negativních důsledků pro uprchlíka v případě jeho návratu do země původu, vzal v úvahu názory vyjádřené Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky v Doporučení k důkaznímu břemenu a důkaznímu standardu (Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims) z 16. 12. 1998, zejm. jeho body 8., 16. a 17).

[16] Ve vztahu ke hrozbě nelidského a ponižujícího zacházení podle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod by pak muselo být splněno, že stěžovateli hrozí „*reálné nebezpečí*“ takového zacházení. „*Reálným nebezpečím*“ (srov. rovněž § 14a odst. 1 zákona o azylu, jež užívá ve stejném významu slovní spojení „*skutečné nebezpečí*“) nutno rozumět, že ve významném procentu případů obdobných situací stěžovatele dojde k nežádoucímu následku, takže stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho.

[17] Z uvedeného plyne, že ve vztahu ke hrozbě nelidského a ponižujícího zacházení podle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod musí být splněn vyšší důkazní standard než ve vztahu k odůvodněnému strachu z pronásledování podle § 12 zákona o azylu (a potažmo ve smyslu čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků). Jinými slovy, test „*reálného nebezpečí*“ je vůči stěžovateli přísnější než test „*přiměřené pravděpodobnosti*“.

[18] V projednávané věci má Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem za to, že není splněna žádná z výše uvedených podmínek. Krajský soud podrobně rozebral, s odkazem na konkrétní skutkové okolnosti případu i relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, proč podle jeho názoru v případě návratu stěžovatelů do země původu neexistuje přiměřená pravděpodobnost negativního důsledku v podobě pronásledování spojeného s trestním stíháním stěžovatelky pro cizoložství. Stěžovatelé přitom v základu jeho skutková zjištění nezpochybnili, pouze uvádějí, že je soud nesprávně vyhodnotil, eventuálně, že měl vzít v úvahu procesní pochybení žalovaného, jenž měl k otázce negativních důsledků doplnit výslech stěžovatelky.

[19] S těmito námitkami se ovšem nemůže Nejvyšší správní soud ztotožnit v procesní ani v hmotněprávní rovině. Již krajský soud v odstavci 25 odůvodnění napadeného rozsudku správně uvedl, že hlavní povinností správního orgánu při pohovoru se žadatelem o mezinárodní ochranu je postupovat tak, aby mu umožnil v úplnosti předložit důvody jeho žádosti. Vyskytne-li se při pohovoru určitá okolnost, která nasvědčuje tomu, že žadatel by mohl být pronásledován pro uplatnění politického práva a svobody nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, je povinností správního orgánu vést pohovor tímto směrem, aby jeho výsledek byl dostatečně konkrétní. V žádném případě však není jeho úkolem naznačovat či dokonce napovídat žadateli „správné“ důvody, které by mohly vést k jeho úspěchu ve věci, a ty posléze dále prověřovat. Jestliže stěžovatelce byla známa skutečnost, že cizoložství v zemi jejího původu může být trestné (byť neznala zcela přesně trestní sazbu), a přesto obavy z trestního stíhání v rámci pohovoru před správním orgánem neprezentovala, svědčí to nepřímě spíše o správnosti závěrů, k nimž dospěl krajský soud, tedy o tom, že pravděpodobnost jejího stíhání po návratu do vlasti je natolik malá, že jí v rámci pohovoru ani na mysl nepřišla. Tím spíše pak s ohledem na provedená skutková zjištění (viz odst.4) platí, že jí po návratu do země původu nehrozí reálné nebezpečí nelidského a ponižujícího zacházení, a to zvláště za situace, kdy není zcela zřejmé, v čem stěžovatelka nebezpečí takového zacházení vlastně spatřuje. Samotná možnost uvěznění tuto definici nenaplnňuje a nic dalšího ani v řízení o žalobě, ani v kasační stížnosti neuvedla.

[20] K tomu je třeba ještě doplnit, že námitka ohledně neaktuálnosti Zprávy EASO je zjevně nedůvodná. Stěžovatelka, jak bylo uvedeno výše, podala žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 13. 1. 2022, Zpráva EASO zachycuje období až do roku 2019 včetně, rok 2016 je zde uveden pouze jako příklad v souvislosti s absencí jakéhokoliv trestního stíhání pro cizoložství v daném roce. Stěžovatelka přitom v žádné fázi řízení netvrdila, že by od vydání Zprávy EASO došlo na Filipínách v tomto směru k nějakým negativním změnám.

[21] Na výše uvedených závěrech nemění nic ani skutečnost, že jedním ze stěžovatelů je nezletilé dítě. V jeho případě by zřejmě byla samostatně posuzována skutečnost, zda by po návratu do země původu mohlo být vystaveno nelidskému či ponižujícímu zacházení v souvislosti s uvězněním své matky, nicméně podmínka existence „*reálného nebezpečí*“ takového následku by u něj byla hodnocena podle stejných kritérií. Není-li takovému nebezpečí vystavena jeho matka, není tato podmínka splněna ani u něho. Závěry obsažené v citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, mají v tomto směru univerzální platnost.

[22] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek je zákonný, kasační stížnost proti němu podanou proto podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[23] Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení ze zákona, žalovaný byl ve věci úspěšný, nevznikly mu však náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti; Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[24] V řízení před krajským soudem byla stěžovatelům usnesením tohoto soudu ze dne 17. 4. 2023, č. j. 29 Az 6/2022 - 49 ustanovena jako zástupkyně advokátka Mgr. Nikola Runštuková. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (viz § 35 odst. 10 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud určil odměnu advokátky v souladu s § 7, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), za dva úkony právní služby, a to další poradu s klientem (jež se týkala podání opravného prostředku) a doplnění kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. c) a d) advokátního tarifu]. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, jde-li o společné úkony při zastupování dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby činí částku 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], po snížení podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu pak za každého ze stěžovatelů 2 480 Kč. Za tyto dva úkony právní služby tak náleží zástupkyni stěžovatelů mimosmluvní odměna ve výši 9 920 Kč (4 x 2 480 Kč). Podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu je s odměnou advokátovi spojena náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby. Celkově tedy náleží advokátce náhrada hotových výdajů ve výši 600 Kč (2 x 300 Kč). Celkem zástupkyni stěžovatelů náleží odměna ve výši 10 520 Kč. Jelikož zástupkyně stěžovatelů uvedla, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jí náhrada podle § 57 odst. 2 s. ř. s. o tuto daň ve výši 21 %, tedy o 2 209,20 Kč; tato částka se dle § 146 odst. 1 daňového řádu zaokrouhluje nahoru na celé koruny. Celková částka přiznaná k úhradě tak činí 12 730 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

[25] Nejvyšší správní soud nepřiznal ustanovené zástupkyni odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů u návrhu na přiznání odkladného účinku ze dne 20. 6. 2023. Je tomu tak proto, že touto vlastností byla kasační stížnost v nyní projednávané věci vybavena již ze zákona (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2023, č. j. 3 Azs 137/2023 - 25). Návrh na přiznání odkladného účinku tak byl podle kasačního soudu nadbytečný a neúčelný.

Poučení : Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 17. května 2024

pokračování

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu